

III Forum Profilaktyki.

Młodzież w profilaktyce. Profilaktyka dla młodzieży

Młodzież w profilaktyce. Profilaktyka dla młodzieży – to temat III Forum Profilaktyki, które odbyło się w dniu 3 grudnia 2007 roku w Sali Sejmu Śląskiego w Katowicach. Głównym organizatorem spotkania był Regionalny Ośrodek Metodyczno – Edukacyjny *Metis* w Katowicach. Honorowy patronat nad przedsięwzięciem objął Śląski Kurator Oświaty.

Celem tegorocznego forum było **po pierwsze** promowanie aktywności młodzieży w regionie w zakresie działań profilaktycznych i **po drugie** zapoznanie z potencjałem i ryzykiem, jakie niesie ze sobą okres adolescencji.

Wykład inauguracyjny wygłosił Jacek Kurzępa (Instytut Socjologii, Uniwersytet Zielonogórski), który wraz z zespołem naukowców i studentów socjologii przeprowadził setki rozmów z młodymi ludźmi w wieku 13 – 19 lat. Badania te zostały przedstawione po raz pierwszy w naszym województwie przez autora badań. Pod koniec sierpnia br. w tygodniku *Newsweek* ukazał się artykuł „Zmiksowani”, w którym zamieszczono fragmenty książki „Zagrożona niewinność”. Artykuł i książka były szeroko dyskutowane w środowisku socjologów, psychologów i osób pracujących z młodzieżą. Zaprezentowany obraz stał się inspiracją do poszukiwania odpowiedzi na pytanie, jakiej młodzieży ona dotyczy. Czy tylko marginesu, czy zdecydowanej większości? Dlatego na III Forum Profilaktyki zaprosiliśmy do dyskusji panelowej licealistów z Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Katowicach.

W świetle zaprezentowanych badań otrzymaliśmy portret „Homixa”, czyli młodej osoby o zmiksowanej, zaczerpniętej z różnych bajek tożsamości. Homix żyje w rzeczywistości chaosu, zagubienia, poszukiwania silnych doznań za wszelką ceną.

Rzeczywistością są dla niego imprezy, życie na haju, alkohol. To nowy styl życia – mówi Jacek Kurzępa. Obok tego świata istnieje ten normalny, realny – dom i szkoła. Czy taki obraz jest prawdziwy? Odpowiedzi na to pytanie szukaliśmy wspólnie podczas dyskusji z młodzieżą.

Szymon Hejmanowski (Instytut Psychologii, UAM w Poznaniu) dokonał charakterystyki zagrożeń rozwoju współczesnej młodzieży w aspekcie formowania tożsamości w warunkach ładu demokratycznego, wolnego rynku i społeczeństwa informacyjnego.

Nie zabrakło podczas III Forum Profilaktyki osób, które na stałe wpisały się w program tych spotkań. Krzysztof Ostaszewski (Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie) dokonał próby uporządkowania odpowiedzi na następujące pytania:

- Jakie argumenty praktyczne i teoretyczne przemawiają za przygotowywaniem i zatrudnianiem młodzieżowych liderów i wolontariuszy do działań profilaktycznych?
- Jakie warunki pracy z liderami/wolontariuszami należy spełnić, aby uniknąć zagrożeń związanych z nieodpowiedzialnym angażowaniem młodzieży profilaktykę zachowań ryzykownych?
- Jaka jest rola dorosłych mentorów pracujących z młodzieżowymi liderami lub wolontariuszami?

Młodzi ludzie bardzo często krytycznie odnoszą się do działań profilaktycznych. Krytyczne opinie młodzieży punktują niedostatki pracy profilaktycznej, na przykład, złe przygotowanie realizatorów, nudne przestarzałe formy, moralizowanie, niedostosowanie treści do potrzeb nastolatków itd. W pewnej mierze takie informacje zwrotne biorą się z naturalnego dla okresu dojrzewania krytycyzmu wobec dorosłych, którzy w dodatku usiłują przestrzegać przez podejmowaniem atrakcyjnych dla młodych ludzi zachowań ryzykownych. Trudno tu spodziewać się entuzjazmu z ich strony. Jakaś część niezadowolenia może wynikać jednak z niskiego poziomu zaangażowania samej młodzieży w programy profilaktyczne. W przeważającej większości są to działania przeznaczone dla młodych ludzi i przewidują dla nich co najwyżej rolę aktywnych odbiorców. Wielu specjalistów podkreśla potrzebę angażowania młodzieży w działania z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia.

Dlatego w drugiej części konferencji skupiliśmy się wokół tematu - jak „młodzież radzi sobie w profilaktyce?”. Bożena Lempa (Młodzieżowy Dom Kultury im. dr H. Jordana w Siemianowicach Śląskich) odpowiedziała na pytanie „Czy taniec może pełnić funkcje

profilaktyczne?”. Jest ona opiekunem i choreografem Grupy Tanecznej „Misz Masz” z Miejskiego Zespołu Szkół w Czeladzi i „Kleks” z Młodzieżowego Domu Kultury w Siemianowicach Śląskich, które przedstawiły dwa projekty: „Po drugiej stronie lustra” i „Podążając za wolnością”.

Zaprezentowany projekt „3xMY” powstał jako efekt 8 letnich doświadczeń Centrum Edukacji i Profilaktyki w Bielsku – Białej w obszarze profilaktycznej i psychorozwojowej pracy z dzieckiem i z młodzieżą metodami aktywnymi i projektowymi. Łączy on warsztaty profilaktyczne dla młodzieży, szkolenia dla wychowawców, interaktywne technologie internetowe oraz działania w społeczności lokalnej, zmierzające do aktywizacji młodych ludzi oraz pomocnych i otwartych dorosłych. To pierwszy w Polsce projekt wykorzystujący zaawansowane, interaktywne aplikacje internetowe w profilaktyce społecznej.

Ważnym punktem programu forum profilaktyki była prezentacja przez Joannę Szymańską (Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno – Pedagogicznej w Warszawie) w województwie śląskim Programu „Golden Five”, który jest produktem 3-letniego międzynarodowego projektu realizowanego w ramach programu Comenius 2.1 koordynowanego przez Uniwersytet w Sewilli. Krajami uczestniczącymi w projekcie są: Belgia, Hiszpania, Norwegia, Polska i Włochy. Celem Golden 5 jest stworzenie modelu nauczania i wychowania wspomagającego osiągnięcia szkolne i rozwój osobisty uczniów, zwłaszcza zagrożonych wykluczeniem. Program adresowany jest do:

- Nauczycieli uczących w szkołach II stopnia, (gimnazjach), zwłaszcza wychowawców.
- Docelowo uczniów tych szkół, szczególnie z klas pierwszych.

Na zakończenie konferencji Maciej Gryzełko (Polskie Forum Edukacji Europejskiej w Katowicach) dokonał prezentacji projektów realizowanych przez śląską młodzież. PFEE może poszczycić się wieloma zrealizowanymi projektami, min. zajmującymi się:

- animacją społeczną - projekt DZIECIAKI,
- animacją kulturalną (Festiwal Filmów Niezależnych kilOFF),
- edukacją pozaformalną (obozы dla młodzieży EUROWEEK).

Cenne było spotkanie młodzieży i dorosłych, ponieważ ich głos był dla nas bardzo ważny w dyskusji o profilaktyce. Byliśmy również zdania, że nie można rozmawiać o młodzieży bez młodzieży. "Wchodzenie w dorosłość - potencjał i ograniczenia" - tak brzmiał temat dyskusji panelowej, na której skoncentrowano się wspólnie z młodzieżą na poszukiwaniach odpowiedzi na następujące pytania: Czego młodzież oczekuje od dorosłych i jak towarzyszyć

młodzieży w dzisiejszych czasach w procesie dorastania?. W dyskusji wzięli udział wykładowcy i zaproszeni licealiści. W rozmowie podjęto kilka wątków, zastanawiano się nad tym, kto w obecnych czasach jest autorytetem dla młodych ludzi, czy rodzice towarzyszą swoim dzieciom we wchodzeniu w dorosłość i czy obraz młodzieży przedstawiony przez Jacka Kurzepę jest prawdziwy? Jakiej młodzieży dotyczy, czy tylko marginesu, czy zdecydowanej większości?. Uczestnicy dyskusji odwoływali się do swoich własnych doświadczeń. Ważnym stwierdzeniem było to, że liczą na obecność i wsparcie dorosłych. Natomiast wskazywali na trudności w poszukiwaniu autorytetów we współczesnym świecie, który uważają z jednej strony za ciekawy, inspirujący dla młodych, a z drugiej strony coraz bardziej „plastikowy”, który ma niewiele do zaoferowania. I wtedy młody człowiek potrzebuje i wymaga wsparcia, dialogu, czytelnych drogowskazów. Zaproszeni licealiści zwrócili również uwagę na to, że są gotowi do brania odpowiedzialności za swoje życie i podejmowanie wybory.

Młodzież, która brała udział w dyskusji stwierdziła, że nie mieści się w schemacie Homixa. Posiadają wyznaczone cele, pasje, wiedzę, co chcą robić w życiu. Chcą żyć w świecie wartości. Mają szczęście, bo są wspierani przez dorosłych – rodziców i nauczycieli. Natomiast są świadomi, że w grupie rówieśników są osoby, takie o których mówił Jacek Kurzepa, ale są też tacy, którzy znajdują się pomiędzy jedną i drugą rzeczywistością. Ta młodzież należy do grupy zwiększonego ryzyka, wymaga zauważenia i pracy wychowawczej i profilaktycznej. Muszą tylko uwierzyć, że my dorośli chcemy im pomóc.

Sądzimy, że III Forum Profilaktyki spełniło swoje cele. Wykłady, prezentacja projektów i programów, a także wzajemna wymiana doświadczeń uczestników konferencji, przyczynią się do pełniejszego spojrzenia na profilaktykę społeczną i metody pracy z młodzieżą.

Magdalena Wieczorek

Jolanta Zwyrtek

ROM-E *Metis* w Katowicach